

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ОБРАЗНО-ІНТОНАЦІЙНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

Перехід від постіндустріального до інформаційного суспільства в нашій державі спричинив багато, як позитивних так і негативних, наслідків. Науково-технічний прогрес, інформаційна перенасиченість сприяла розвитку Інтернет ресурсів, появі підвищеного інтересу молоді різних вікових категорій до мультимедійних технологій. У той же час значно знизився інтерес до національних видів мистецтва, зокрема до вокально-хорового. Це суперечить сучасним освітнім тенденціям європейського рівня Болонської декларації – знаходження найбільш ефективних шляхів інтеграції до європейського освітнього простору із збереженням кращих надбань національної системи вищої освіти (відповідно до нашого дослідження кращих надбань національної системи мистецької вищої освіти).

Тому, найбільш прогресивного і практичного значення набуває такий музично-педагогічний вектор мистецької вищої освіти в Україні, в якому синтезується традиційне навчання музики, що ґрунтується на багатовікових національних принципах навчання, з доцільно дозованою, сучасною музично-педагогічною інноватикою, яка знаходиться ще в стадії наукового моделювання, розробок і потребує досліджень багатьох інноваційних проблем.

Тобто, навчально-виховний процес в закладах вищої освіти взагалі і педагогічних коледжах зокрема, повинен складатися з двох взаємоінтегруючих складових і паралельно проводитись у двох напрямках: мотиваційно обумовленого вокально-хорового навчання на ґрунті кращих українських співацьких традицій з одного боку і з ознайомленням з сучасними інноваційними технологіями та мультимедійними технічними засобами з другого.

У цьому контексті актуалізується проблема формування інтересу студентів педагогічних коледжів до кращих творів національної вокально-

хорової культури. На нашу думку, крім групових форм навчально-виховної роботи: лекційних курсів з “Історії української музики”, “Хорознавства” та ін., де на теоретичному рівні студенти знайомляться з особливостями розвитку стилів і форм різних видів національного мистецтва і вокально-хорового зокрема, на індивідуальних заняттях з вокалу та заняттях з хорового диригування найбільш доцільно застосовувати орієнтовано особистісний підхід. Особливо це стосується проблеми формування образно-інтонаційних навичок у студентів коледжів, оскільки саме художні образи творів національної вокально-хорової культурної спадщини несуть в собі величезний художньо-образний потенціал і благозвучні інтонаційні особливості музичної мови (А. Авдієвський, М. Вериківський, Г. Верьовка, В. Верховинець, М. Драгоманов, Ф. Колеса, М. Леонтович, М. Лисенко, Л. Ревуцький та ін.).

Особистісно орієнтований підхід відносно нашої проблеми розглядається як цілеспрямований процес особистісно-мотивованої орієнтації студентів на якісний кінцевий результат фахової підготовки майбутнього учителя музики в умовах педагогічних коледжів, завдяки моделюванню індивідуальної траєкторії навчання, на основі врахування попереднього вокально-виконавського досвіду, рівня теоретичних знань і практичних навичок, евристичної спрямованості вокальної підготовки і особливо її важливої грані формування образно-інтонаційних навичок студентів.

Враховуючи той факт, що музична інтонація, як висотна організація тонів, слугує конструктивною і виразно-сисловою основою музики, вона, на відміну від мовної інтонації має незмірно більше виразних засобів ніж мова. Це відбувається тому, що завдяки особливій рухливості і гнучкості, багаточисельним комбінаціям, висотні співвідношення музичних тонів можуть утворювати багатообразну художню палітру музичного матеріалу, що і обумовлює її ведучу роль як засобу музично-художньої виразності. Ці засоби музично-художньої виразності розкривають різноплановий і багатогранний духовний світ людей, їх переживання, характери, взаємовідносини тощо. Чітко фіксовані по висоті, на основі функціонально-логічних зв'язків, вони, як

правило, легко запам'ятовуються і відтворюються голосовим апаратом, слугують як художньо-інформаційним засобом так і невербальним засобом комунікації між виконавцями і слухачами.

З вокальної педагогіки відомо, що методика навчання співу тісно взаємопов'язана з комплексом взаємодіючих суміжних наук. В. Медушевський зазначає, що “Методи формування вокального інтонування спираються не тільки на музикознавство, теорію музики, але й на анатомію, фізіологію, музичну й фізіологічну акустику, психологію та гігієну голосу співаків. У процесі інтонування й вокального виконання включається функція музичного слуху. Звукові хвилі впливають на орган слуху. Подразнюючи нервову тканину слухового апарата, вони викликають слухові відчуття в корі головного мозку. Звукова хвиля є фізіологічним процесом, а відчуття – процес психічний” [4, 6-8].

Виходячи з цього, під образно-інтонаційними навичками ми розуміємо інтегрований багатоплановий комплекс вокально-технічних навичок і креативного мислення, які під впливом виразно-смыслових, художньо-зображувальних та інтонаційно-звуквисотних співвідношень утворюють слухове емоційно-насичене уявлення про музичний образ певного твору, який трансформується виконавцем згідно його уявлень і презентується ним у художньо-образній формі.

Тому опанування образно-інтонаційними навичками є дуже важливою і складною проблемою, яка в системі підготовки майбутніх учителів музики займає одне з провідних місць. Використання саме індивідуально орієнтованого підходу, як пропедевтичного етапу підготовки до формування образно-інтонаційних навичок майбутнього вчителя музики, з плавним переходом до опанування навичок самоосвіти, саморозвитку і самореалізації музиканта-педагога, з подальшим формуванням, в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін, професійно зорієнтованих компетентностей: вокально-виконавських, хормейстерсько-педагогічних, організаційно-методичних,

особистісно-фахових, соціально-полікультурних (Лінь Хай) – є пріоритетним і спрямованим на перспективну професійної діяльності [2].

Під “компетенціями” (від лат. *competentia* – досягати, відповідати, прагнути) [Словник іншомовних слів С. 541] – ми розуміємо комплекс взаємоінтегруючих фахових складових майбутнього вчителя музики (знань, умінь, навичок, навчально-методичний досвід, способи вокального, інструментального і диригентського-хорового художньо-емоційного виконавства).

Особистісно орієнтований шлях до формування вищезазначених навичок є одним з ефективних факторів забезпечення оптимізації навчально-виховного процесу на заняттях з вокальних, інструментальних і диригентсько-хорових дисциплін, запорукою більш якісного опанування теоретичних і практичних навичок, досягнення акмеологічного (вершинного, найвищого) рівня фахової підготовки майбутнього вчителя музики.

Література

1. Авдієвський А.Т. Формування особистості на ґрунті національно-культурного відродження / А. Т. Авдієвський // Мистецтво у школі : зб. ст. – Вип. 1. – К. : СДПУ, 1996. – С. 80-83.
2. Лінь Хай. Особливості підготовки майбутніх учителів музики до роботи над народно-пісенним репертуаром / Лінь Хай // Наука і сучасність: Зб. наук. праць НПУ імені М.П. Драгоманова. Том 61. – К. НПУ, 2007. – С. 112-119.
3. Маруфенко О.В. Формування вокально-слухових навичок майбутнього вчителя музики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Маруфенко Олена Вікторівна. – Суми, 2006. – 265 с.
4. Медушевський В.В. Человек в зеркале интонационной формы // Советская музыка. –1980. – №9. – С. 39-48.
5. Побережна Г.І. Інтонаційна природа музики //Загальна теорія музики підручник / Побережна Галина Іонівна, Щериця Тамара Володимирівна. – К.: Вища школа, 2004. – 303 с.
6. Спіліоті О.В. До проблеми розвитку музично-інтонаційного мислення майбутнього вчителя музики / О.В. Спіліоті // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: збірник VI педагогічних читань пам'яті професора О.П. Рудницької. – Чернівці: Зелена Буковина, 2010. – С. 328 – 330.